

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETESI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A csendőrség városi szolgálata.

Írta: *Virág László* csendőrszázados.

A legutóbbi 3 év lefolyása alatt mintegy 18 vidéki városban vette át testületünk a közbiztonsági szolgálatot, s ezzel tevékenységünk részben új mederbe is jutott.

Részint a testületünk régebbi jó hírneve, részint az újabb három év tanulása oda vezetett, hogy ma is több vidéki város intéző körei azon fáradoznak, hogy területükön a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség vegye át, minek oka a legtöbb esetben a közbiztonsági állapot hanyatlásában s a csendőrség eddigi sikeres tevékenységébe vetett bizalomban keresendő.

Ma, mikor ezen még új irány kialakulóban van, szükséges, hogy testületünk ezen új szolgálati ágat, mivel mindenkinek közvetlen nem nyílik alkalmá, hogy azt tanulmányozhassa, legalább szakközlönyünk útján megismerhesse annál is inkább, mert a mellett, hogy a felváltott rendőrség ezt szívesen nem látja, testületünk tagjai is nagy részben idegenkednek ilyen irányú fejlődésünktől.

A rendőrség nem csoda, hogy ellenszenvet a csendőrség városi szolgálatával, mert abban a saját veszélyét látja.

De csodálatos az, hogy közülünk sokan hidegen veszik ezen újítást, mely mindenekelőtt a közérdeket szolgálja, és testületünk jó hírnevének emelésére is igen alkalmas, ámbar az utóbbi csak a jövő fogja igazolni.

A csendőrség szervezési törvénye Budapest fő- és szék-várost, a törvényhatósági joggal felruházott városokat egyenesen kivette a csendőrség hatásköre alól, a rendezett tanácsú városokban pedig az új bünvádi eljárásról szóló törvény az addig is kevés tevékenységünket, még szűkebb térré szorította.

Ennek káros következményeit érzi most a legtöbb vidéki város, mert egy jól szervezett rendőrség igen nagy, majdnem elviselhetetlen áldozatot róna rá, — szervezetlen, képtelen rendőrség mellett pedig hova tovább teljesen fűrhetetlen közbiztonsági állapotok keletkeznek.

De nem csak a városok érzik ezt, hanem érzi testületünk is, mert a tevékenységi terünkön üldözött gonosztevők egyes városok rendőrségének gyengeségét felismerve, egyenesen a városokba menekülnek üldözésük elől, hol, — miután kellő helyi és személyi ismerettel ott mi sem rendelkezünk, de a rendőrség sem képes a legtöbb helyen felfedezni őket, — menhelyet találnak s

innen tesznek kirándulásokat, s okoznak a városoknak is, a községeknek is elég bajt, míg nagy nehezen kézre kerülnek.

A városi csendőrség heállítása egy-egy városban egy kis foglalás azon területből, mely eddig a gonosztevőknek eldoradoja volt, s az ország érdeke az, hogy ezen terület minél kisebb legyen, nekünk csendőröknek pedig, mikor az egész ország közbiztonsági állapotainak javításáról esik szó, az első között kell lennünk, ha bármiféle nagy áldozatot kívánna is ez tőlünk.

Azonban az új irány nem áldozatot kíván tőlünk, hanem csak oly kötelességek lerovását, mellyel a 25 évet fényes mult iránt tartozunk.

Természetes, hogy ha a városi viszonyokat figyelembe vesszük, hol az emberek forgatagában kell a csendőrnek éles megfigyeléseket tenni, szinte pillanatnyilag következtetni, és törvényszeréseket felismerni, hol nehezebb a helyi de főleg a személyi ösmeret szerzése, s hol a lakosság ügyes-bajos dolgával jobban el lévén foglalta, ügyet sem vet arra, hogy bizalmas közlésekkel a csendőr helyzetét könnyítse, a városokban sokkal nehezebb a feladatunk megoldása, mint a községekben; de ez nem ok az idegenkedésre, a csüggedésre. Hiszen a csendőrség szervezősekor sokkal nagyobb nehézségekkel, több bizalmatlansággal, több és veszélyesebb ellenséggel szállott szembe, kevesebb erővel rendelkezett, s helyét mégis fényesen megállta.

Hogy a feladatot nehéz, az csak sarkaljon bennünket arra, hogy az előjárók jól válasszák meg ezen szolgálatra a legenyéséget, mely rátermettsége, ügyessége, szakképzettsége által annak lebonyolítására képes legyen, s az ezen kényes, sok fáradságot, és tapintatot igénylő szolgálat menetét folyton szemmel kísérik, a legenyéséget ha kell támogassák, az érdemeket a maga módja szerint jutalmazzák, a szolgálatot teljesítő legenyéséget pedig ébren tartsa azon tudat, hogy kitüntetés számba megy, hogy városban van alkalmazva, s hogy ön maga és a testület iránti kötelessége minden tehetőségével odahatni, hogy e feladat megoldásában kudarcz ne érhesen bennünket.

Legenyéségünk idegenkedik ezen szolgálatról, mert a *rendőr* fogalommal megbarátkozni nem tud.

Elképzel, hogy mindenféle olyan teendőt is kell végeznie, mely állásával össze nem fér, a városnál alkalmazott minden rendű tisztvelő neki parancsolgat stb. Ez természetesen félszeg felfogás, mert Magyar-

országban a rendőr fogalommal az igaz oly teendőket is hoznak kapcsolatba, a mit a csendőr el nem végezhet, de a szoros értelemben vett rendőri (csendőri) szolgálatokon kívül, — a mi senkinek sem derogálhat, — a városokban sem követel senki a csendőrtől egyebet.

Miután ezen szolgálat legnagyobb részt a város belterületén teljesítették, adva van a mód is, hogy a csendőr mindig a lakonyában élkezessen, ott tarthassa piébenjét; a városban több szórakozást talál, jobban csiszolódhat, művelődhet, jobban megvalógathatja, feltalálhatja az állásához illő társaságot, vallásrökölcsi, bajtársi és emberi kötelességeit is jobban róhatja le, mint külörsön.

Hány csendőr van már, aki városi szolgálata mellett kinálkozó alkalomból tett a kisebb polgári tisztviselői állásra képesítő vizsgát és szerezte meg ezzel az ezen állások elnyeréséhez való igényt? Bizony sokan vannak már olyanok is, kik a városi szolgálatban szerzett ismerettségük révén jutottak kedvező polgári alkalmazásba. Mi sem természetesebb tehát, mint hogy oly irányu kiképzetésére törekedjék, hogy a városi szolgálatra alkalmazható legyen.

Nem ismeretlen azon nézet sem, hogy a városi csendőrség a külörsök rovására felszítja legénységünk színéjét, s ez a külörsök rovására megy.

Ez mint érv megáll, de vannak ellenérvék is, melyek az előbbit lerontják. Ugyanis nem szabad feledni, hogy a városi szolgálatnak még nagyon is a kezdetén vagyunk, s annak az intézményre való üdvös hatását közvetlenül még csak itt-ott tapasztalhatjuk. A városi szolgálat az alkalmas lévén arra, hogy legénységünk művelődését elősegítse, csendőreinket szemfűléssé tegye, — mert itt a csendőrnek sok intelligens elemmel van alkalma érintkezni, nagyobb létszám lévén bajtársai körében a látotakat, hallottakat jobban meghányhatja-vetheti, s így a helyes beszédmódot, az önálló helyes gondolkozásmódot gyorsan elsajátíthatja — ennek mindenestre meg lesz az a jó hatása, hogy a városi szolgálat után külörsre kerülő csendőr, vagy ilyen csendőrből kiképzett altiszt külörsre kerülvén, oda szélesebb alapon nyugvó intelligentiáját, ismeretkörét viszi, s bajtársait, alárendeltjeit is jötekonny befolyásolni képes lesz.

Ezért igen szükséges, hogy szolgálatunk ezen új ágazatát szeretettel felkaroljuk.

Hogy a kezdet sok nehézséggel járt és jár még ma is, az a dolog természetéből folyik, mertikor az intéző körök ezen újításba belemertek, sok oly dolog maradt előttük rejtve, melyet csak a gyakorlat hamozott ki, s melyeknek ismerete nélkül bajos, szinte lehetetlen volt a helyzettel szemlélni.

Ugyanis mi csendőrség csak azzal voltunk tisztában, hogy mesterségünket, a nyomozások teljesítését jól értjük, s hogy meg van bennünk a kellő kitarítás és akaraterő a nehéz és kényes szolgálat vállalására és lebonyolítására.

Ismertük még az átveendő terület nagyságát, a lakosság lelekszámát, s azt, hogy a tárgyalás oka a túl rossz

közbiztonsági állapotok, s hogy az illető városokban hány közbiztonsági közeg látta el addig a szolgálatot.

De nem ösmertük kellő statisztikai adatok híjján, hogy hozzávetőleg mennyi az évente előforduló bűneset, minő a lakosság lelkülete és törvényösmerete, azaz, hogy a praeventív szolgálat mellett mennyi idő szükséges a nyomozásokra megközelítőleg, vagy viszont, — mert a nyomozásokra szánt időt csorbítani nem lehet, mennyi idő lesz fordítható a praeventív szolgálatra.

De mert a városokban legnagyobb részt hiányzik a rendőri nyilvántartás is, s a legtöbb helyütt bejelentési hivatal nincs, továbbá mert divatos volt sok helyütt, hogy a lakosság a rendőrség iránti nemtörődömségből, vagy bizalmatlanságból az előfordult sérelmeket, törvénysértéseket be sem jelentette, s az esetleg létező statisztikai adatok sem voltak megbízhatók, a létszám megállapítása inkább önbizalmunkhoz, mint a tényleges szükséghez képest történt.

Igy megesezt, hogy egyes helyeken rövid időn belül a szerződött létszám a szolgálat ellátására kevésnek bizonyult, s azt vezénylésekkel a külörsökről kellett pótolni.

Azonban ezen bajon rendre segítenek az intéző körök nem csupan azért, mert a tapasztalat és gyakorlati tények erre befolyanak, hanem azért is, mert tudva van, hogy ezen szolgálati ág átvételével erkölcsi kötelezettséget is vállaltunk, s hogy ezt minden áldozat árán a legénység tulságos megterhelése nélkül be is kell váltanunk.

Tudtuk azt is, hogy a rendőrhatalóság területén előfordult bűncselekmények nyomozása a fennálló törvény szerint a rendőrhatalósághoz van utalva, azaz, hogy a feljelentéseket oda kell megtenni és az elfogottakat oda kell átadni, de nem voltunk vele tisztában, hogy ez a rendőrhatalóságnak felette sok gondot okoz, s hogy a rendőrhatalóságok nem rendelkeztek kellő és megfelelő erővel ahhoz, hogy a csendőrség által lebonyolított nyomozásokat nyomban jegyzőkönyvezzék, s a törvény szerint eljárjanak.

A rendőrhatalóság hatáskörének csorbítatlansága érdekében kikötötték, hogy a rendőrhatalóság a bünygyi nyomozásokat, — ha akarja, — maga végezheti, vagy a csendőrség által már megkezdett nyomozásokat minden különösebb indok nélkül is átveheti.

Ez azonban a csendőrlégenységben bizonyos kedvetlenséget szült, mert megesezt, hogy egy-egy jó nyomozó csendőr kezéből akkor vétetett ki a nyomozás, mikor fáradságának gyümölcsét, az eredményt már-már elérni vélte.

Előfordult, hogy egyes városokban a rendőrkapitány, alkapitány, rendőrbiztos, a fennebb vádolt hatáskör mellett rendelkeztek a csendőrökkel, s ez csak bénítólag hatott a csendőrség működésére, (mert mindkét testület jogosult volt nyomozni) s az összműködés helyett csak surlódások keletkeztek, melyeket elsimítani közérdek szempontjából okvetlenül szükséges volt, de sokszor igen sok tapintatot és fáradságot igényelt.

Kihágási ügyekben pedig a csendőrség csakis kivételes esetekben volt jogosított (egyes helyeken tán még most is így van) fellépni, rendészeti ügyekben pedig elenyésző csekély befolyása volt, mert erre megfelelő számban meghagyott rendőrközegek alkalmaztattak.

Ezen körülmények közetkezménye azután az lett, hogy a kellemest mindegyik fél magának vindicalta, a kellemetlent a másikra toltá.

Tehát ezen a gyakorlat által igazolt bajokat megszüntetni kellett.

Egyes helyeken meg lettek megszüntetve, a hol pedig még meg volnának, meg kell azokat megszüntetni mindkét fél érdekében, a mit a közvetlen érdekelt tisztí eljárók alkalmas módon kezdeményezhetnek és felsőbb helyre való előterjesztés útján kieszközölhetnek.

Leszürve az egészből a tanulságot, legcélszerűbb: ha a csendőrség a bűnügyi nyomozásokat illetőleg lehetőleg függetlenítettik a rendőrbatóságtól, azaz a bűnügyi nyomozásokat önállóan végzi, minden feljelentést, a mely bünesetre vonatkozik a magán felektől maga veszi át, bonyolít le és jelentéseit az illetékes bíróságokhoz, ügyészséghez közvetlenül teszi meg, illetve az elfogott, vagy előállítandó egyéneket oda adja át, s eljárását a rendőrbatóságnak röviden jelenti.

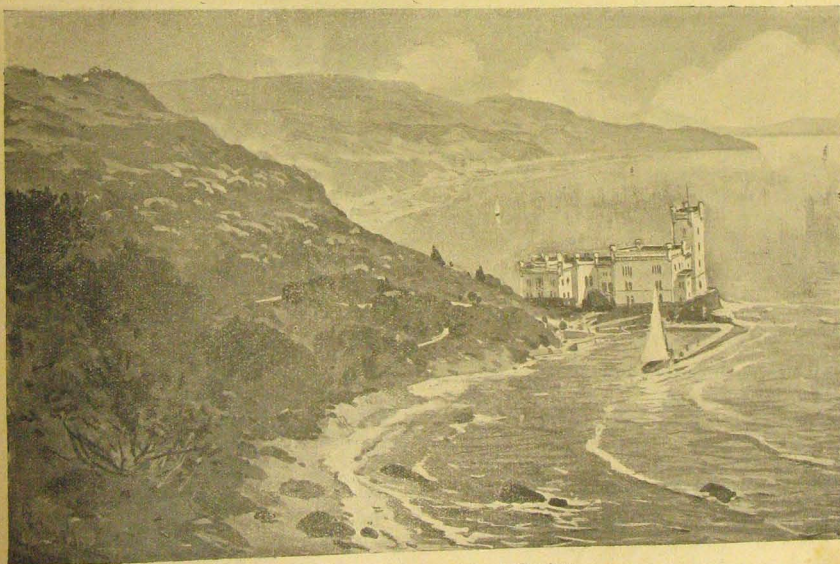
A rendőrbatóság vezetőjén kívül pedig más hatósági alkalmazottaknak csak sürgős szükség, vagy a hatósági főnök távollétében áll rendelkezésre, s a rendőrség bűnügyi nyomozásokat csakis bírói megkeresésre, ügyészi meghagyásra, s oly esetekben végez, mikor jegyzőkönyv felvételével az ügyet elintézheti.

Kihágási és rendészeti ügyekben pedig a csendőrségnek teljesen szabad keze kell hogy legyen a fennálló törvények, miniszteri- és hatósági szabályrendeletek keretén belül, mert a közbiztonság fenntartása, a bűnügyi nyomozás oly szorosan függ össze a rendészettel, hogy ezeket szétválasztani célszerűtlen volna.

Ily módon a rendőrkapitány szorosan felügyelő és vezető hatóság, szigorú, de igazságos rendőrbíró lehet, a csendőrség pedig szabályai keretén belül akadálytalanul és eredményesen működhet.

Egyes városokban a szolgálat csupán gyalog legénység alkalmazásával vétetett át, mivel szemben a tapasztalat kell hogy igazolja, hogy a mily hátrányos a létszám kicsiny volta, ép oly hátrányos és igen érezhető az ily városokban a lovas legénység hiánya.

Városokban sokszor előrelátható okból, máskor váratlanul tumultusok, esődöleték támadnak, nyilvános népgyűlések tartanak stb. s ekkor, ha lovas legénység nem

A miramarei kastély a hegy felől nézve.

áll rendelkezésre, — a gyalog legénység tulságosan kifárasztatik, könnyen van kitéve insultusoknak a csücsélek részéről, mit fegyverhasználat nélkül ellensúlyozni nem tud, holott az ilyenkor alkalmazott fegyverhasználat kimenetele és következményei kiszámíthatatlanok, s ha 6-8 főnyi lovas legénység áll rendelkezésre, a hirtelen kivonulásra való képesség, az erő fokozódása és impozansabb fellépés által a fegyverhasználat könnyen megakadályozható, de egyéb bajoknak is, mint verekedéseknek rombolásoknak is könnyebben lehet elejét venni, annál is inkább, mert számokban kifejezve, a lovas legénység ható ereje ily esetekben, — s ez a gyalog legénység kicsinylése nélkül állíttatik, — ugy aránylik a gyalog legénységhez, mint 5 : 25 höz.

Igaz, hogy a lovas legénység fenntartása igen költséges, de, mikor az ember áráról van szó, nem létezik ily összeg, mely a közérdek parancsa folytán áldozatul hozható nem lenne.

Ezért szükséges, hogy minden oly városban, hol a csendőrség teljesíti a közbiztonsági szolgálatot, a körülményekhez képest megfelelő számú lovas legénység is álljon rendelkezésre.

Egy közeli alkalommal közöltetni fog egy ilyen városban teljesített szolgálatot szabályozó «Különleges határozvány» — az eddigi tevékenységről szóló statisztikai adatok kapcsán.

Vízáradásokor.

Irta: K. Nagy Sándor, kir. törvényszéki bír.

Nem minden ok nélkül lehet tartani attól, hogy az a nagy havazás, melynek maradványai még most is sok hegyzakadékokot megtöltének, sőt sok helyen a hegyoldalakról is lefehérlenek, nem mulnak el minden veszedelem nélkül. Sok tavaszon kevesebb hó is okozott már árvizet s alig mulik el tavasz, hogy egyes vidékek pusztulást ne szenvednének e miatt.

Sőt nemcsak ilyen természetes módon, hanem az emberek gonoszsága, vagy gondatlansága folytán is előállhat vízáradás.

Most azért, mikor a tavasz közeledtével közeledhetik a veszedelem is: nem teszünk helytelenül, ha vizsgáljuk azokat a törvényeket, melyek hivatva vannak a vízáramlás megakadályozására, vagy abból származható bajok csökkentésére.

Kétféle törvényben találjuk fel az idevonatkozó intézkedéseket: a vízjogról szóló törvényben és a büntető-törvényben. No, meg a szolgálati szabályokban is.

A vízjogról az 1885: XXIII. tez. szól.

Beszél a vízhasználatról, a vízi munkálatokról, vízi szolgalmakról, vízi társulatokról. De minket most csak az a része érdekel, mely a vízrendőri intézkedéseket szabályozza.

Ha senki nem mondaná, úgyis tudja minden józan gondolkodású ember, hogy a vízfolyások, medrek, partok és vízi művek mindennemű rongálása tilos. De

hogy félreértés ne legyen a dologban, a törvény jónak látta felsorolni azokat az eseteket, vagy legalább egy részét azoknak, a miket ilyen rongálások alatt ért.

Tilos a víz medrébe szilárd tárgyakat dobni, melyek annak a mélységét csökkentik, iszaplerakódásra, zátony-képződésre okot szolgáltatnak, — a vízmedrekben keresztül az e czélból kijelölt átjáróhelyeken kívül szekerezni, lovagolni, vagy marhát hajtani, — a meder partszéleireh szabályrendeletileg megállapított távolságnál közelebb fát vagy bokrot ültetni.

Az *árvédelmi töltéseknek* s ezekhez tartozó műveknek, védültvényeknek rongálása tilos. Nevezetesen tiltva van: a védőtöltést leásni, átszúrni, levágni, kivölgyelni, róla gypet szedni, abba czöveket, rudakat, vagy egyéb tárgyakat beverni; a védőtöltés, vagy a bozta tartozó padkák testébe és lejtőinek lábvonalához 6 méternél közelebb fát vagy bokrot ültetni, kerítést felállítani, — a védőtöltés lábvonalához 10 méternél közelebb földet ásni, s 6 méternél közelebb szántani, vagy a járás kelest ennél szűkebb térre szorítani, — a védőtöltésen keresztül az e czélra kijelölt átjáróhelyeken kívül szekerezni, lovagolni, vagy marhát áthajtani, a vízméréseket s az átjárókon a korlátokat rongálni.

A védőtöltések tulajdonosának engedélye nélkül tiltva van a védőtöltés és padkák koronájára vagy lejtőire tömeges tárgyakat lerakni, — a védőtöltéseken legeltetni, szekerezni, lovagolni, vagy marhát hajtani.

Ezeknek a kihágásoknak büntetése 600 koronáig terjedhet. (1885: XXIII. t.-cz. 142., 143., 144., 184., 185. §.)

Nem nagy büntetés. De ezekben a cselekményekben nincs semmi gonoszság. A ki ezeket elköveti, nincs szándékában vízáradást okozni. Pedig tette által előidézhető. Épen azért ez a büntetés csupán arra való, hogy figyelmeztesse az illetőket, miként azért nem szabad e tilalmakat megszegni, mert azoknak megszegéséből nagy veszedelem származhat. És ha csakugyan származik: akkor már nem a közigazgatási hatóság, hanem a büntető törvényszék vonja felelősségre a tettet, mert tette már a büntető törvénybe ütközik.

Aki gondatlanság által vízáradást okoz, vétséget követ el, és ha ezáltal másnak élete vagy vagyona veszélyeztetik: egy évig terjedhető fogházzal és 2000 koronáig terjedhető penzbüntetéssel, ha pedig valakinek halála okoztatott, öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő. (Btk. 432. §.)

De vannak olyan rossz és gonosz lelkű emberek, akik szándékosan idézik elő a vízáradást mások iránt érzett bosszúból, vagy mások vagyonának elpusztításu végett: ezeknek a büntetése aztán már arányban áll bűnösségükkel és az okozott eredmény súlyosságával.

A vízáradás okozásának büntetét követi el az, aki valamely töltést, gátat, vagy zsílipet szándékosan és jogtalanul átmetsz, megrongál, vagy megnyit és másnak vagyonára vizet bocsátván, azt áradás okozása által megkorosítja. (Btk. 429. §.)

Ennek a büntetettnek a büntetése rendes körülmények

között 5 évig terjedhető fegyház, de csak 3 évig terjedhető börtön lesz a büntetés akkor, ha az okozott kár a 400 koronát meg nem haladja, vagy pedig a tettes azért idezte elő a vizáradást, hogy ezáltal a saját vagyontá megmentsse. (Btkv. 430. §.)

Azonban az előállható veszély nagyságához képest emelkedik és 5—10 évig terjedhető fegyház lesz a büntetés akkor, ha a vizáradás okozása által egy, vagy több embernek élete veszélyeztetett és ezen veszély előre látható volt. És életfogytig tartó fegyház lesz a büntetés, ha a vizáradás által egy vagy több személy életét veszítette és ezt a tettes előre láthatta. (Btkv. 431. §.)

Azt mondani sem kell, hogy ha valaki abból a célból okoz vizáradást, hogy ember életét veszítse: ez gyilkosságot képez...

Már most az a kérdés, hogy mit kell tenni vizáradás esetén?

A csendőrség részére a szolgálati utasítás 59. §-a helyes, bőles és részletes utasítást ad, amelyeknek szigorú megtartása sok veszélyt elbírhat, vagy következéseiben könnyíthet vizáradásokor. Olvassák és tanulják meg ezt a szakaszt. Bizony, emberbaráti és nemes dolgot cselekesznek ezzel is.

De azért szükséges ismerniök azokat az intézkedéseket is, melyeket a vizszabályozó társulatok, közigazgatási hatóságok, községi elöljáróságok és minden ember tenni tartoznak, hogy azoknak a csendőrök hatásköréhez tartozó részét ellenőrizni tudják, illetőleg a rendelkezések törvényességét ismervén, azokat nyugodt öntudattal végrehajthassák.

A vizszabályozó társulat tartozik gondos figyelemmel kísérni mindenkor a víz állását s mihelyt az emelkedő vízállás az érdekelmi szabályzatban megjelölt magassághoz közeledik, a társulat köteles erről úgy az illetékes közigazgatási tisztviselőket, valamint az illető állam-építészeti, illetőleg folyammérnöki hivatalt értesíteni.

Ha a védtöltés nem látszik elég erősnak, vagy ha az árvíz által megrongáltatnék annyira, hogy a társulat az általa alkalmazható munkaerővel és eszközökkel nem lenne képes az többé sikerre való kilátással megvédeni, — vagy végre, ha a folytonosan növekedő árvíz színe a védtöltés koronájához közelednék, erről az illető közigazgatási tisztviselő és a szomszéd községnek azonnal értesítendőik.

A közigazgatási tisztviselő haladéktalanul intézkedik az ártéri községeknél, hogy előljáróik közül egyet jelöljenek, a ki a községbeli közérővel s a szükségellendő anyagok iránt teljes hatalommal rendelkezék és a ki a közérőt és az anyagokat akár hatósági rendeletre, akár a társulat előre kijelölt s megnevezett közegének megkeresésére azonnal kiállítsa.

A veszedelem bekövetkezésekor a közigazgatási tisztviselő tartozik a helyszínen azonnal megjelenni, a munkások engedelmességére felügyelni, a védelmi működést támogatni és a védtöltést őrizet alá venni.

Joga van a közigazgatási tisztviselőnek, vagy ennek

megérkezéséig a társulati megbízottak az egyes lakosok, birtokosok s helységek birtokában levő anyagszereket és szerszámokat lefoglalni és azokat a védelemhez felhasználni, az érdekeltek összes munkaerőjét s igavonatast a veszély helyére kirendelni s a mennyiben mindez nem elegendő, a szomszéd községek lakosai és mindnyájan, védszereikkel, marháikkal cselédjeikkel a szükséges védmunkát szünet nélkül teljesíteni. (1885: XXIII. t.-cz. 147—151. §.)

Felelitem még a kihágási büntetőtörvény 142. §-át, amely szerint a ki vizáradás esetén nem engedelmeskedik a hatóság azon megbagyásának, hogy a fenyegető, vagy már bekövetkezett közveszély elhárítására, illetőleg megszüntetésére személyesen, vagy már bekövetkezett közveszély elhárítására, illetőleg megszüntetésére személyesen vagy háznépének cselédeinek munkájával, szekereinek, vízi járműveinek, avagy egyéb eszközeinek, lovainak, marháinak a hatóság rendelkezése alá bocsátása által közreműködjek: száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel, aki pedig a segítettől másokat visszatart, vagy lebeszél, 8 napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Végül megjegyzem, hogy a vizáradás színhelyén való lopás, büntetett képez...

Mindezeknek figyelembre vétele, megtartása és megtartatása néha megakadályozhatja a vizáradást, de mindenkor csökkentheti annak veszedelmét.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A helyszíni szemle fontossága.

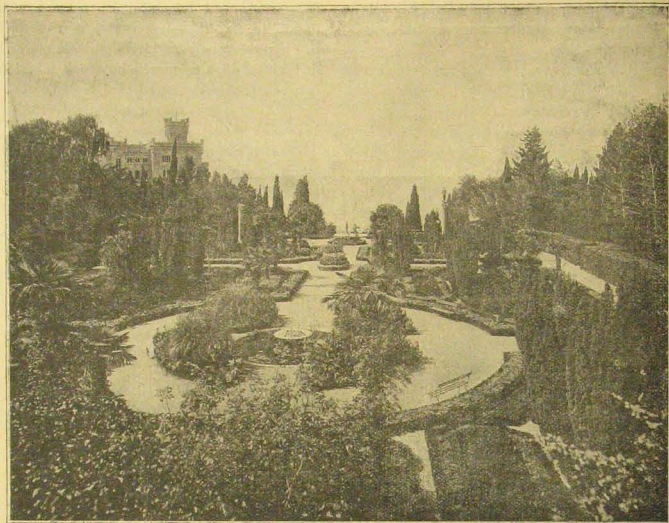
Közl.: *Barasics Kálmán* őrmester.

Hogy a helyszíni szemle alapos és gondos keresztülvitele minő rendkívüli fontossággal bír a nyomozás sikerére nézve, azt minden csendőr tapasztalásból tudja. És mégis nagyon gyakran találkozunk e tekintetben felületességgel, különösen olyan esetben, midőn első tekintetre látható nyomok vagy bűnjelek nem fedezhetők fel a helyszínen. Pedig éppen az ilyen esetekben kívánatos a hatványozott figyelem és körültekintés; mert nem ritka az olyan eset, mikor még a nyom és bűnnyel teljes hiányának biztos megállapítása s fontossággal bír és könnyen rámutathat a tettes kilitére nézve.

Erre nézve az alábbi eset is igen érdekes példát nyújt

Az 1899. év július havában B. ménfői birtokosnak az ottani határban fekvő szőlőjében levő villájából, egy ott nyaraló fővárosi urinó nagyobb pénzösszegét ellopták.

Az illetékes őrs ez ügyben azonnal megejtette a nyomozást; de mivel a helyszínen bűnjelet vagy nyomot nem talált és egyébként sem tudott támpontot felfedezni a tettes kilitére nézve, a nyomozás minden eredmény nélkül végződött. Pedig ha a nyomozó járőr kissé körültekintőbb lett volna és a helyszíni szemle megtartásánál nagyobb alaposággal járt volna el, az eredmény

A miramarei kastély kertjéből.

alig maradhatott volna el; mint a hogy a későbbi nyomozás, mely kellő szakértelemmel és gondossággal foglalatossított, a kívánt sikerrel is járt.

Az első nyomozás eredménytelensége után három hétre ugyanis a szárnyparancsnokság B. őrmestert bízta meg a nyomozással, kinek helyzete annál kedvezőtlenebb volt, mivel idegen területen, a viszonyok és személyek ismeretének teljes hiánya is nehezítette működését.

B. őrmester mindazonáltal csüggedés nélkül és bizodalommal látott hozzá nehéz feladatának megoldásához. Első útja a helyszínrre vezetett, hol a káros urnónek bemutatkozva őt a lopás körülményeiről részletesen kikérdezte. Káros előadta, hogy a tulajdonos B. birtokos egy kilométernyi távolságra levő kastélyába házi mulatságra volt hivatalos s midőn este hét óra tájban oda elindult, ékszereit és készpénzét szekrényének középső fiókjába zárta és a fiók kulcsát magához vette. Ez alkalommal jelen volt a vinczellér felesége, ki az egyedüli cseléd volt a házban és állandóan rendelkezésére állott. A lakás kulcsa a vinczellérnél maradt, ki férjével a száz lépésnyi távolságra levő vinczellérlakásban lakott. Távozása előtt a szoba egyetlen rácozatonkívüli ablakát szellőzés céljából nyitva hagyta. Midőn éjjel 11 óra tájban a mulatságból visszatért és a vinczellérné a lakást

kinyitotta, a szobát a legnagyobb rendetlenségben találták; a szekrényből az összes ruhák a szobában szétszórva heverték, a szekrény felső nyitott fiókjá ki volt véve helyéről és az alatta levő zárt középső fiókból, az odahelyezett pénz eltűnt, míg az ékszerek hiánytalanul megvoltak. A ruhából sem hiányzott semmi sem. Káros az őrmester kérdésére a legnagyobb nyomatékkal hangsúlyozta, hogy a vinczellérné felül áll minden gyanun. Régi megbízható cselédje az uraságnak; ki számos jelet adta megbízhatóságának és becsületességének.

A részletes helyszíni szemle megtartásánál B. őrmester megállapította, hogy a szűk szobában az asztal közvetlenül az ablak alatt, míg a kifosztott szekrény ettől oldalt volt a fal mellett elhelyezve. Minthogy pedig a lopás idején az ablak nyitva volt és a káros előadása szerint a butorok most is ugyanazon helyen állottak, mint a cselekmény elkövetése idején, az őrmester első feltevése természetesen az volt, hogy a tettes csakis a nyitott ablakon keresztül és az ablak alatt álló asztalra lépve, juthatott be a szobába; annál is inkább, mivel a szoba ajtajának zára sértetlen volt és annak kulcsát a teljesen megbízhatónak jelzett vinczellérné őrizte. Ezen alapos feltevésből aztán az volt a következtetése, hogy különösen arra való tekintettel, hogy a villa egész környéke finom sárga porral volt felhintve,

Fogadó terem a miramarei kastélyban.

a tettes lányomának úgy az ablakpárkányon, mint az asztalon feltétlenül vissza kellett maradnia.

B. őrmester idáig jutva következtetésében, ez iránt is kérdést intézett a károshoz, ki erre azt válaszolta, hogy e tekintetben nem tud felvilágosítást adni, azonban a községi jegyző és tanító, kik a kérdéses estén hazakisértek és a szobában mindent a legalaposabban megvizsgáltak, bizonyára közelebbi részletekkel is szolgálhatnak.

B. őrmester erre felkereste a jegyzőt és tanítót, kiket éppen a község házábanál együtt talált. Kérdésére a legnagyobb határozottsággal és egybehangzón kijelentették, hogy a lopás megállapítása alkalmával, úgy az ablakpárkányon és asztalon a legnagyobb körültekintéssel és alaposággal megvizsgálták, de azon nem hogy lábnymot, de még csak egy a külső talajról eredő porszemet sem találtak.

Ez a határozott és minden kétséget kizáró kijelentés, érett megfontolás után B. őrmester gyanuját újból — mert kezdetben már ez irányban gyanakodott — a vinczellérné felé irányította. A ugyanis, az ablakpárkányon és asztalon nem volt semmiféle lábnymot felfedezhető, akkor a tettes mégis csak az ajtón át juthatott a szobába. Minthogy pedig a zár sértetlen volt és az ajtó kulcsát a vinczellérné őrizte, világos, hogy a tettes is csak ő lehetett.

B. őrmester ezek alapján elhatározta, hogy a további eljárást most már egyenesen a vinczellérné ellen fogja irányítani; de mielőtt ezt megtette volna, óvatosságából B. földbirtokost is felkereste, hogy közvetlenül tőle is tudakozódjék a vinczellérné felől. B. az erre vonatkozólag hozzá intézett kérdésre szinte az elragadtatás hangján nyilatkozott a vinczellérnéről és a leghatározottabban tiltakozott még annak gondolata ellen is, hogy az ő leghűségesebb cselédjét — mint magát kifejezte — bárki meggyanusítani merészelje.

B. őrmester most már arra is kiterjesztette figyelmét, hogy esetleg a vinczellér lehet a tettes, ki felesége tudta nélkül megkerítvén valahogy a szoba kulcsát, a szobába észrevétlenül behatolt. De miután szavahihető tanuk igazolták, hogy a vinczellér már este hat óraker eltávozott hazulról és egész éjjelen át a lakástól több kilométernyi távolságra tartózkodott, ezt a feltevést is el kellett vetnie és megmaradni ama mindjobban meg erősödő gyanuja mellett, hogy a tettes, a káros és B. birtokos minden tiltakozása daczára mégis csak a vinczellérné lehet.

Minthogy pedig a gyanu, ámbár elég alaposnak látszott, de mégis csak következtetésen alapult, B. őrmester, hogy az eljárást kellő nyomatékkal folytathassa és magát esetleges kellemtelenségekkel szemben is fedezze, az

illetékes hatóságtól küldöncz utján felhívás kiadását kérte a házkutatás megejtésére. Ez az eljárása azonban sikertelen maradt, a mennyiben a felhívás kiállítása megtagadtatott.

Most már nem maradt más hátra, mint saját felelőségére a vinczellérné ellen eljárni. Ennek fogantatása előtt még annak lehető pontos megállapítása törekedett, hogy a lopás tulajdonképen mely időpontban követtett el. A káros hét órákor távozott és nyár közepe lévén csak kilencz óra fele sötétedett be. A sötétség beállta előtt a tettes alig merészkedett volna a tett elkövetésére, másrészt azonban a sötétség beálltával sietnie kellett a cselekmény végrehajtásával, mivel felnie kellett, hogy a káros minden pillanatban hazajöhet és tetten érheti. Ebből tehát alaposan lehetett arra következtetni, hogy a cselekmény este kilencz óra tájban lett elkövetve.

Ezt megállapítva B. örmester felkereste a vinczellérné és néhány bevezető szó után azt a kérdést intézte hozzá, hogy több hiteltérdemlő tanu látván őt a lopás elkövetése estjén kilencz óra tájban urnője lakásába menni, mondja meg, hogy a szokatlan időben mit keresett a lakásban?

Az asszony a kérdésre remegni kezdett egész testében és arca krétafehérré változott. Majd dadogva és hebegetve azt a választ adta, hogy ágyalni ment a szobába. Mikor B. örmester szemére vetette, hogy hazudik, mert az ágyat még urnője távozása előtt annak jelenlétében vetette meg, hirtelen zokogásban tört ki és miután B. örmester szívére beszélt és figyelmeztette, hogy őszinte beismeréssel könnyíten lelkismeretén, mely esetben még bírái jóindulatára is számíthat, a zokogástól fuldokló hangon beismerte, hogy ő követte el a lopást és egy rejtkehelyről az ellopott pénzt is csakhamar előadta.

Képzelték a káros és B. birtokos meglepetése, midőn B. örmester felmutatva az ellopott pénzt, az annyira minden gyanútól ment vinczellérné mutatta be tettesként.

A tanulság ebből a nyomozásból pedig, mint már hangoztattuk, az, hogy a helyszíni szemlélés nagy fontossággal bír még annak a pontos megállapítása is, hogy bűnjel vagy lábnyom egyáltalában nem találtatott. Az elmondott esetben is kizárólag az a körülmény, hogy az ablakpárkányon és asztalon semmiféle nyom nem volt felfedezhető, mutatott arra, hogy a tettes csak a vinczellérné lehet. Ha a nyomozást első ízben teljesítő járőr is figyelmet fordított volna erre a körülményre és a helyszíni szemlét a kellő alaposággal fogantatította volna, még könnyebben juthatott volna eredményre, mint a viszonyokkal teljesen ismeretlen B. örmester.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A telegrafálás története.

A népek fejlődésének zsenge korában is már érezhető szükség volt, hogy messze helyekre híreket továbbíthassanak. Mihelyt az emberek egymással nagyobb

kiterjedésű törzsbeli vagy állami viszonyba léptek: ke-resték a módot, hogy barátaikat a megtámadásra és másnemű veszedelmekre figyelmeztessék, őket gyors segítségre hívják, más fontos eseményeket tudassanak velük. A legelőször alkalmazott eszközök azonban minden népnél fölötté kezdetleges természetűek voltak. Kiállított örök kiabáltak meg egymásnak a híreket, vagy tudatták egymással a messzelátható jelek, nevezetesen tűz, lobogók, füstoszlopok s több efélével valamely előrelátó s jellen előzetesen megállapított esemény bekövetkezését. Dárius Hisztaszperz perzsa királyról beszélik, hogy bírodalma legtaválabb eső vidékein történt fontos eseményeknek a fővárossal való közlése miatt a hegymasszlatokra egymástól bizonyos távolságra, jó torku embereket állított. A király fölülnek neveztek ezeket az embereket, a kik megújították egymásnak a híreket s ily módon azt egy nap alatt harmincz napi járó földre is eljuttatták. Aiszkolosz Agamemnon című szomorujátékában említi, hogy a hódító neje jeltüzekkel még ugyanaz az éjjel értesült a győzelemről; noha e hírek az égei és a mitrói tengeren keresztül hetven mértföldnyi utat kellett megtennie. A jelző örök állomása ekkor Iroaszban az Ida, Lemnoszban a Hermaiosz hegyén volt. Herodot említi, hogy Perzeusz királynak rendszeres messzejelző intézményei voltak, a melyek a fontos híreket fáklyajelek segítségével továbbították; sőt állítják, hogy Hannibál Spanyolországban és Afrikában állomáshelyekül erődített tornyokat emeltetett volna. De nemcsak a görögök és rómaiak, hanem a kínaiak és Észak-Amerika őslakói is világítótornyok segítségével adtak és továbbítottak a messzeségbe híreket. Az ősidők óta használatos fáklyajelekkel különféle s egészen váratlan eseményeket is tudtak közölni.

Krisztus születése előtt 450-ben Kleoxenesz és Demokritosz betűrendszert állítottak föl. Sokat hírelt az a készülék, a melyben az abcéé huszonöt betujét öt vízszintes és öt függőleges sorban rendezték el olyformán, hogy minden betűt két számnak fáklya vagy lobogó által való megadása után lehetett megjelölni; vagy pedig három egymás mellé állított táblán 1—8 fáklya vagy lobogó segítségével jelölték meg az abcéé nyolcz első, illetőleg nyolcz középső, vagy nyolcz utolsó betujének egyikét.

Végül még fadarabok is szolgáltak jeladó eszközkül, a melyeket torony tetjejéről, póznakra függesztve, majd kidugtak, majd behuztak. Habár e különböző rendszerek fölötté hiányosak voltak, később mégis gyakran visszatértek azokra, sőt még Keszler találánya is (1617.), ki az egyes betujetk horóiban gyujtott világall, a hordó födelének meghatározott számú nyításával jelölte meg, teljesen a régi római messzejelző-készületek színvonalán áll.

A lobogó- és lámpajeleket a hajón és vasuton még ma is használják. A haladás első nyoma csak a 17. század harminczas éveiben mutatkozik, a mikor az angol Worcester márké 1633-ban optikai jeladó-készületek szerkesztett, a melyet Ammontons, egy süket franciaia 1663-ban tökéletesített. 1684-ben az angol Hooke ehhez hasonló találmányynal lépett a világ elé. Mozgatható vonalakkal mértani alakokat ábrázolt, a melyeknek jelentőségére nézve előzőleg megállapodtak.

Bergstrasser tanár 1786 nyarán a Hanautól nyolcz órányi távolságra eső Aranytányán és a Feldberg aljában a jelpostának nevezett berendezéssel is sikerült kísérleteket telt. 1792. márczius 22-én nyujtotta be a franciaia nemzetgyűlésnek Chappe egyszerű, de elmás szerkezetét. A nemzetgyűlés belátta a készülék politikai

és stratégiai fontosságát s föllállította a messzejelző vonalakat. Majdnem az egész országon elterjedt a Chappe-féle messzejelző; noha óriás hibájú volt: esős vagy ködös időben nem lehetett használni.

Érthető örömmel fogadták tehát Sömmering galvánikus messzeíróját, majd a Schilling-féle villámdelejes messzeírót, a melyet kiszorított a még most is használt, természetesen tökéletesített Morse-rendszer. Itt megemlíthetjük, hogy 1847-ben Magyarországon az állami távíróvezeték 17, 1850-ben 255, 1868-ban 8141, 1875-ben 13124, 1885-ben 15780 kilométer hosszú volt, míg 1895-ben az állami hálózat huzalainak hossza 66,049 km., a vasuti és magánhálózaté pedig 103,202 km. volt. Magyarországon az első távíró-vonalat 1847. év őszén a cs. és kir. osztrák kormány építette Bécs és Pozsony között egyedül állami és vasutüzleti czélokra. Ennek a villámos távírónak egyik állomása Bécsben az északi vaspálya udvarában, a másik Pozsonyban, a magyar központi vasut pályaudvarában volt.

KÉPEINKHEZ.

A Miramare-i kastély.

A trieszti tengeréről egyik kiszögellő földnyelven emelkedik ki fehér falaival és tornyával egy királyi kastély, „Miramare”. Az isztriai felsziget Karszt hegyorainak szürke szikláin közül tűnik elő a kastély mögött a terraszokban felbuzgó pompás babér és pálmakert. Egy kis paradicsom, a mely a magány néma csendében bájosan tükröződik vissza a tenger kéklő vizében. Ez a Trieszttől alig hat kilométernyi távolságra eső kis fekvésű kastély a duinói országot legszebb pontján épült. Az „Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képbén” honismeretűl munka a következőleg emlékszik meg *Miramare*-ről:

„Mennyi magasztos és fájdalmas emléket ébreszt e név a lélekben! Ferdinánd Miksa főherceg, a haditengerészet akkori főparancsnoka (a későbbi mexikói császár), egy ízben Duinoba hajózván, a heves boraivihartól kenyszerítve, a Punta di Grignano-nál horgonyt vetett, s ez alkalommal az itt lévő Daneu-féle ház és környéke, a hol menedékre talált, annyira megtetszett neki, hogy azonnal elhatározta, hogy itt lakhelyet fog magának építeni. Nem sokára telket vásárolt s megkezdődött az átalakítás és építés serény munkája. Aránylag rövid idő alatt a szerény lakóház helyén egy normann stílusú pompás kastély emelkedett, s a hozzá tartozó partszél szőlős és gyepest, sőt helyenkint kopár sziklás telekrészletek tündérszép parkká alakultak át. Már 1860 karácsony estéjén bevonulhatott a főherceg új otthonába, melyet a „*Si mira il mare!*” („Csodálni a tenger!”) felkiáltással „Miramare”-nak nevezett el. A főépületet Junker Károly tervezte, sőt az építést előbb ő, majd Hauser építész vezette. De a főherceg maga is nagy részt vett mind a tervezgetésben, mind pedig különösen a kastély belsejének díszítésében, s lakó- és dolgozószobáit, melyeket a tengeren töltött szép napjairól való megemlékezésel hajótermek módjára rendeztetek be, ma is ugyanazon állapotban vannak, melyben elhagyta őket. A földszinten minden lépten-nyomon az ő itt töltött legszebb éveinek emlékeivel találkozunk. A vadászszákmányról, fegyversorozatokról, lámpákat tartó szobrokkal ékes lépcsőházon át föl az első

emeletra érve, a tulajdonképeni dísztermekbe nyitunk, melyek Miksának császár korában készültek el. A termek egyikében függ a császárnak egy francia képirotól Mexikóban festett utolsó arcmása, melyhez szépen illenek ugyane teremben főherceg korabeli építkezéseinek ábrázolatai, u. m. a Hietzing melletti Maxing, Miramare és Pola, mely utóbbinak emelése sokat tett a boldogult. Az első emelet egy másik pompás helyiségében, a családi ebédlőben, a környék történetéből merített hat kép függ, míg a trón- vagy díszterem mögötti társalgóteremben régi leve mesterek képei láthatók. Már az egyes lakószobákból és a kastély előtti lépcsőzetről is gyönyörű kilátás kínálkozik mindenfelé, a toronyból pedig az egész kis paradicsom látható. Igen szembe tűnnek itt a remekül ápoltt park különböző részletei, a délszaki növényekkel és szobrokkal pompázó terraszok, a rózsálgugások, kamélia-bokrok, tölgyes- és fenyvesligetek, nemkülönben a kedves kis kertesközből kikandakáló, szétszórt bázisok. Különösen tavasszal kimondhatatlanul szép e látvány. Jelenleg a kastély, melyben 1863 április 10-én Miksa főherceg a mexikói császári méltóságot elfogadta, Ó Felsége tulajdona, s időről-időre az uralkodóház tagjainak szolgái ideiglenes lakásul.»

A kastély tornyáról páratlanul szép látvány tárul a szemlélő elé. Délre látni a Karszt hegyorsó által körülövezett Trieszt kikötővárost füstölögző gőzeivel s a vitorlások árbczeredőivel. A tenger hatalmas tükörben a láthatár nyugati részén emelkedik ki Grado sziget fehérlo házaival s a halászbárkák százaival. Verőfényes tavasi napon pedig előttünk az egész panoráma legfenségesebb látványa, a hóval fedett Alpesek fantasztikus csuacsikkal. A duinói tengerből szagátott partjai elvesztik tiszta körvonalukat a nagy távolság miatt, csupán az ós Aquileja város tornyai láthatók jó távolságon. Az északi oldalon a bájos fekvésű Duino halászfalu zárja be a gyönyörű panorámát.

Miksa császár halála óta Miramare voltaképen múzeum, a volt császár roppant értékű műkincsének gyűjteménye, melyeket a remek környezettel együtt minden arra járó utaló meg szokott tekinteni. Maguk a termek is művészileg, ritka díszszel vannak ékesítve. A gyönyörű park épen úgy, mint József főherceg híres fumei kertje, lépcsőzetes szakaszokból áll, melyeket részint kényelmes füljörök, részint barlang-alagutak kötnek össze egymással. Legtöbbször a kastély előtti remek szőnyegkert, melynek alapelemjét virító kamélia-bokrok, pálmák, rózsálgugyok, ciprus- és babérfák sorai szegélyezik. Másutt virágyágok tarkázzák a pázsitos gyepszőnyegét; ismét másutt sötétkék vizű, hattyukkal népesített tavacsok csillognak s tükrözik vissza a beléjük lebámoló szürkés-vöröses karszti szirtzömegeket. Majd egy hatalmas kőszál alá bukkanunk, a melyből mesterseges vizeses szakad ki, ellentétül az odébb felölölő szökőkutaknak, melyeknek hűs vize sánemü növényekkel megrakott s aranyhalacsikkal élénkített medencékbe hull vissza. Legmeglepetőbb, midőn egy-egy barlang-alagutból kilépve, egészen váratlan új kép tárul elénk vagy a tengerre, vagy Trieszt felé, vagy pedig a kertnek olyan részeire esvén tekintetünk, a mely felülről nézve egészen másnak látszik, mint mikor benne sétálunk.

A kastély és a tenger közt csak az országtunak jut hely, mely itt Duino felé halad. Ha ez az út nem volna, a tenger egészen a kastély követi nyaldomsa. Különbön így is csak nehány lépés választja el a főépületét az a hozzá tartozó parányi kikötőt, melynek szép kőpár-

kányai közt a kastély ladikjait himbálja az örök mozgásban levő tenger.

A kastély környékén egypár apró utszéli ház van és az egyszerű korcsma, a melybe Miksa főherceg egy hirtelen támadt vihar elől bemenekült s a hol való időzése keltette lelkében azt a vágyat, hogy e csöndes helyen palotát állíttat.

HIREK.

Összpontosítás. A bazini kerületben márczius 19-én megtartott országgyűlési képviselőválasztás mozgalmailag kifolyólag, a választókerület községeibe *Fuchoffer* Gyula százados, poszonyi szárnyparancsnok parancsnoklása alatt, *Soltész* Imre főhadnagy és *Herdliczka* Arnold hadnagy beosztásával 126 főnyi csendőrlégiénység összpontosított.

Megvadult bikák. Krausz Sándor törökszentmiklósi lakos márczius 11-én Tiszabuda községből két hajosárral két magyar bikát, két ökröt és egy tehent hajtattak a fegyverneki vasuti állomásra. A fegyverneki állomástól két kilométernyi távolságra a bikák a vonat fűtőtől megkibrosodtak és a hajosárokat — kik egy fára másztak — menekülésre kényszerítették. A megvadult állatok a járókelők életét veszélyeztetve rohantak az úton, miközben a Szolnok felől jövő *Nagy* János czimzetes őrsvezető és *Tóth* Péter csendőrből állott járőrt megtámadták s az egyik bika *Nagy* őrsvezetőt fellökte és maga alá tiportá. *Tóth* csendőr, járőrtársa életének megmentésére, a bikára nyoloz lövést tett, s a felbőszült állat a nyolcadik golyótól találva összepergett és kimúlt. *Nagy* őrsvezető a bikától fején szenvedett külső sérülést, de a tiprás következtében belső sérülései vannak, melyek azonban szerencsére nem veszélyesek.

Megkésélt csendőr. *Dékány* Benedek őrmester és *Bráth* Péter csendőr márczius 14-én este 1/4 órákor az erzsébetfalvi villamos vasuti megállónál Fújtó János erzsébetfalvai illetőségű, ismert rovott multu csavargót igazolásra szólították fel, ki erre kabátja zsebébe két vagy forgópisztoly után kapott. Az elővenni szándékoló támadó eszköz használatát megakadályozandó, az őrmester a csavargót megragadta, mire a közeli erdőből Fújtó József, a fent nevezett csavargó őcsece előngrott és *Bráth* csendőrt késsel halántékon szurta, mire mindkét csavargó futásnak eredt. *Dékány* őrmester a menekülőket üldözöbe vette s Fújtó Józsefet futás közben szuronyral megszurta, Fújtó János után pedig egy lövést tett. A fegyverhasználat eredménye, — miután a merénylők elmenekültek — idáig ismeretlen. A csavargók kézrekerítése iránti intézkedések megtétték.

Megtámadott csendőr. *Bliszter* András csendőr Pilis pestmegyei községben márczius 10-én esti fél tizenegy órákor szolgálatteljesítés közben Greksza Pál pilisi lakos megtámadta és lefegyverezni akarta. A csendőr és támadója között keletkezett dulakodás közben *Bliszter* csendőr kardot rántott és azzal Grekszát arczul vágva súlyosan megsebesítette.

Nyakszirtmerevedés. A nyakszirtmerevedés, ezen rémes epidémia a trencsénmegyei illavai járásban fekvő Bellus és Kocsócz községekben járványyszerűleg fellépett. A szükséges óvintézkedések megtétték. A hatóság támogatására a bellusi őrs három fővel meg erősítettett.

KÜLÖNFÉLÉK.

A színvakság. A színvakság a különböző népeknél különféleképpen nyilvánkozik. Magowan szerint a kimaiknál sohasem fordul elő, 6 legálabb ezer embert vizsgált meg és nyomát sem talált. Mások az amerikai indiánoknál tetek vizsgálatot és azt találták, hogy itt is ritka a színvak, ezer közül átlag csak hét. A művelt népek között azonban már 3—4% férfi és 2% nő színvak, sőt az északon lakóknál még több. Hollandiában csak 1% a színvak, de Norvégiában 5%. Különösen sok van, ki a pirosas zöld színt nem ismeri föl; a két színvakság ritka. *Wilson* György edinburghi tanár 1154 különböző foglalkozásu egyén ezt 65 színvakot talált, kik közül 21-en a pirosat a zölddel, 19-en a barnát a zölddel és 25-en a keket a zölddel cserélték föl.

Küzelem a fertőző betegségek ellen. A fertőző betegségek ellen való küzelemnek óriás fegyvertárával van ellátva a mai művelt társadalom. Gőzzel, vegyszerekkel, fertőtlenítő gépekkel, vízzel, tejjel, húst sterilizáló apparátusokkal sütjük, főzzük, pusztítjuk az emberiség parányi ellenségét: a bacillust. Ásványvízzel, bakteriummentes szénsavas vízzel élünk, főnkünk a forrásvíztől, a kinálkozó éret gyümölcstől is. Epidémia idején ez a felelem aztán mondhatni nevéstegyes pánikák fokozódik. Az 1893 iki kolera idejében némelyek egészen elzárták magukat a világtól s még jóformán a szabad levegőtől is félték, ajtóik küszöbét, kilincsét karbolal áztatták, az újságokat karbolgőzben nyomtatták a leveleket megfűstölték, az utasokat és podgyászaikat karbolos vízzel behintették s a kik tehették, világító futatok a betegségtől való félelmükben. Ez a túlságba hajtott védekezés nemcsak czáltalán, de fölötte káros is, épen a közegészség szempontjából, mert tedésbe ejti a társadalmat arra nézve, hogy mi tulajdonképpen egészege megvédésének helyes, tartósbecsű és biztosan ezérelvezető eszköze. A fertőző betegségek csirának főnnebb leírt félelmetes pusztításával, az elkülönítéssel, fertőtlenítéssel valószínű, hogy némely már föllépett járványos betegség terjedését némiképp korlátozhatjuk, de mindez csak olyan egyoldalú tevékenység, ami a közegészségi Állapotokat tartósan nem javítja és a fertőző betegségek föllépését soha sem fogja megakadályozni. A helyes út a betegség megelőzésére irányuló törekvés. Kétségtelen, hogy az összes fertőző betegségek föllépe, terjedése biztosan megakadályozható a közegészségügyi állapotok állandó és általános javításával. Ennek pedig legelső eszköze a köztisztaság. Tiszta talajon, tiszta levegőben, tiszta lakásban, tiszta táplálékkal élünk. Az angol népénél, a világ e legegészségesebb és legtisztább népénél a fertőző betegségek járványosan csak ritkán mutatkoznak s majdnem csak felányi ember hal meg ott évenként, mint nálunk. A köztisztaság megóvására létesített mintaszerű intézményeknek köszönheti ezt Anglia. A tisztaság iránt való érzék térdhódításában jó része van annak a törekvésnek, hogy a lakás burtozta könnyen tisztítható legyen. Törekeidünk teljes tisztaságra, szoktassuk erre gyermekeinket is, akkor lassan el fog tűnni a félelmetes piros czédula s a rettegelt dezinficiáló koci.

PÁLYÁZATOK.

I.

Kiváratik a csendőrségi nyomozó szolgálat teréről egy oly mulattatva oktató dolgozat (elbeszélés), mely a fenálló törvények és szabályok keretei közt mozogva, részletesen kifejti azt, hogy egy adott bűn esetében mi módon derítették ki és fogatott el a tettes (vagy tettesek)? A dolgozatnak minden esetbe az a tanulsága legyen, hogy a bűn nem marad büntetés nélkül.

A feldolgozandó eset lehet akár valóban megtörtént, akár képzelt.

A pályaművek folyó évi május hó 1-ig idegen kéz-

írással — a papirnak csak egyik oldalára írva — s a szerző nevét rejtő, borítékba zárt jelíges levélke kíséretében szerkesztőségünkbe küldendők be.

A pályaműveket beérkezésük után azonnal bizottság fogja megbírálni s a legjobbnak és okvetlenül irodalmi színvonalon állónak a jutalmat odaítéli, a mely a rendes díjazáson felül még egy értékes emléktárgyból fog állani.

A nem jutalmazott, de közlésre érdemesnek talált munkák szerzői fel fognak szólíttatni, hogy rendes díjazás mellett hajlandók-e dolgozatukat lapunknak közlésre átengedni.

A feladat természeténél fogva a dolgozatok terjedelme nincs ugyan korlátozva, de kívánatos, hogy 1—1^{1/2} Garmond Antiqua-betűkkel nyomtatott ívnél (8—12 oldal) ne legyenek terjedelmesebbek.

II.

A csendőrségi «II. Szolgálati utasítás A) Általános rész» 120., 121. és 122. §§-ának (ház- és személymotoszások) példákkal is megvilágított — és az 1896. évi XXXIII. t. cz. (a polgári bünyvendi eljárás) elveit szem előtt tartó — tüzetes magyarázatára lapunk ezenel pályadíjat tűz ki.

Az idegen kézzel és a papirnak csak az egyik oldalára írt pályázó munkák lapunk szerkesztőségéhez, a szerző nevét rejtő jelíges levélke kíséretében, legkesőbb folyó évi szeptember 1-re küldendők be.

A pályaműveket bizottság fogja megbírálni. Az aránylag legjobb, de okvetlenül irodalmi színvonalon álló munka a rendes díjazás legmagasabb mértékén felül még egy szép emléktárggyal is jutalmaztatni fog.

A nem jutalmazottak jelíges levélkei felbontatlanul fognak megsemmisíttetni s a munkák a pályázati időn túl még egy hóig itt megőriztetnek és szerzők kívánására vissza is küldetnek, a kifizőtt idő után azonban ezek is meg fognak semmisíttetni.

A dolgozatok túl terjedelmesek és terjengősek ne legyenek, de tárgyukat minden tekintetben teljesen kimerítsék s hogy a nem szakértő közönség is megérthesse — a §§. felelítése mellett — az illető szabályok vagy törvények szó szerinti szövege is idézendő.

A szerkesztőség.

Szerkesztői üzenetek.

A szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

K. J. Kötécs. A vonatkozó rendeletet megtárlja a posta-rendeletek tárában, mely minden postánál betekinthező.

Pénzlopás kiderítése. Bár az eredmény szóp volt, nem közölhetjük, mert a nyomozás nem nyújt semmi tanulságos anyagot, mely közlést indokoltá tenné.

P. csendőr. Szolgálati ügyet érintően, kérdésére nem válaszoltunk. Forduljanak a szakasparancsnoksághoz.

S. J. I. 1. Igen. 2. Erről a regényről még nem hallottunk. Forduljon valamelyik nagyob könyveskedéséhez.

Sz. J. Őrsvezető. 1., 2. Igen. Az 1883. évi 8692. sz. curiai döntvény értelmében.

Alföldi öreg csendőr. 1. Bizony eltávolítható. Olvassa csak el a szerv. utasítás 30. §-át. 2. A nőnek a kérdéses esetben nincsen igénye nyugdíjra, csak temetkezési járulékra. 3. Kérdezze meg a szakasparancsnoktól.

130. sz. Őrs. Kérdése szolgálati ügyet érintően, arra nem válaszoltunk. Forduljon szakasparancsnoksághoz.

Sorsjegyekről. J. J. Őrmeister. Irga meg sorsjegyeinek a számát is; mert csak akkor nézhetünk utána. D. Őrmeister száma: 6772—19. sz. Bazilika sorsjegye 13 koronával lett kisorsolva. A többi eddig nem nyert. **Sz. A.** Őrmeister. D. járás-őrmeister, **Sz. S.** Őrsvezető és **R. M.** járás-őrmeister Vágújbély: Sorsjegyeik eddig nem lettek kihúva.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértettek:

a m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság részéről:

Vidi János járás-őrmeister, közel 25 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonság terén tanusított tevékeny és eredményes működéséért, valamint alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért és példás magaviseletéért.

Kasicska András csendőr és **Jenőfi Károly** volt csendőr az 1904. évi augusztus hó 16-án Trencsén vármegye Kisuczaújhely községben pusztított tűzvész alkalmával a vagyonmentés és a tűz localisálása körül általában, de főleg a csendőrsírodának, a kincstári butorzatnak, s a legénység közzgazdálkodási vagyonának megmentése körül tanusított kiválóan eredményes tevékenységéért.

Karácsony József Őrsvezető, az 1907. évi január hó 21-én Trencsén vármegye Felsőviszolah községben az országúton kocsián fagyási aléltságban talált *Juricsék* István kocsisnak, az élesztési kísérletek szakszerű és fáradságot nem ismerő alkalmazása által eszméletre hozatala, s így a biztos haláltól való megmentéséért.

Püss János csendőr cz. Őrsvezető, több rendbeli lopás tettesének 110 órai fázasztó, leleményes és ügyes nyomozás utáni kiderítéséért és elfogatásáért, majd a breznóbányai járásbírósg fogdájából megszökött, ugyanazon tettesnek 78 órai fáradságot nem ismerő kitartással párosult, buzgó és körültekintő nyomozás után történt ismételt elfogásáért. — továbbá:

Hankó János Őrsvezető, egy a breznóbányai járásbírósg fogdájából ismételten megszökött rabnak, hosszús és fázasztó nyomozás utáni elfogásáért és a szökése alatt általa elkövetett két rendbeli betöréses lopásnak kiderítéséért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság részéről:

Sándor Gábor jelenleg I. sz. csendőrkerületbeli Őrsvezető, **Németh Elek** Őrsvezető, **Szabó Géza** és **Fedor Ádám** csendőr cz. Őrsvezetők az 1906. évi augusztus hó 16-án Trencsén vármegye Kisuczaújhely községben pusztított tűzvész alkalmával a vagyonmentés és tűzoltás körül tanusított fáradságot nem ismerő eredményes tevékenységükhért.

Kovács István II. csendőr, 1907. évi január hó 21-én Trencsén vármegye Felsőviszolah községben az országúton kocsián megfagyási aléltságban talált *Juricsék* István kocsisnak életere keltésével, illetve az azon szakszerűen és eredménnyel alkalmazott élesztési kísérleteknél való hathatos, fáradságot nem ismerő és ügyes közreműködéséért, — továbbá

Juhász Árpád csendőr ezimetes Őrsvezető, **Zabójnik**

József csendőr és Klímkó Gusztáv próbacsendőr, több rendbeli lopás tettesének kiderítése és elfogatása, majd a breznóbányai járásbírósg fogdájából megszökött ugyanazon fogolynak újbóli elfogása körül tanusított hathatós és buzgó közreműködésükért.

Előléptettek:

1907. március hó 1-ével:

Juhász Gábor és Zeke Lajos III. számú csendőrkerületbeli őrsvezető címzetes őrmesterek, *őrmesterekké*;

Sánta Ferencz, Gelencsér Mihály, Rákosi Ferencz, Vámos József, Nagy Péter, Horváth József V., Kulcsár Károly, Orbán András, Kelemen János I., Katona Titusz, Hídeg Antal és Jingling Mátyás valamennyien VI. számú csendőrkerületbeli őrsvezetők, *címzetes őrmesterekre*;

Körmendi Elek, Félix Mihály, Cseh János és Gémesi Márton, III. és Auer József VI. számú csendőrkerületbeli címzetes őrsvezetők, *őrsvezetőkké*.

Az öt évi tényleges szolgálat betöltése után:

Kapai Pál VI. számú csendőrkerületbeli csendőr, *csendőr címzetes őrsvezetővé*.

Névváltoztatás.

Bartolovics Boldizsár VI. sz. csendőrkerületbeli próbacsendőr, az 1907. évi 139,731/III. c. sz. belügyminiszteri engedély alapján, vezetéknevét *«Boros»*-ra;

Dobrohoczky Imre, szintén VI. sz. csendőrkerületbeli próbacsendőr pedig az 1907. évi 139730/III. c. számú belügyminiszteri engedély alapján, vezetéknevét *«Deák»*-ra változtatta.

Házasságra léptek:

Preszly Lajos, Loránd, Jenő hadnagy, Balogh Ilona urhölgygel, 1907. február 12-én Nagyszalontán;

a II. számú csendőrkerületnél:

Tóth János cz. őrmester, özv. Krausz Jánosné szül. Bíró Máriaival, 1907. február 23-án Óbékán;

Tóke Sándor cz. őrmester, Spitz Irénnel, 1907. március 4-én Újvidéken;

a III. számú csendőrkerületnél:

Incze Imre cz. őrmester, Menczel Karolinával, 1907. február 6-án Alparon;

Szabó István őrsvezető, Santa Erzsébettel, 1907. február 10-én Demecserben.

PÁLYÁZATOK.

Egy irodatiszti állás a kaposvári, áthelyezés esetén más m. kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Pénzügyi kezelési szakvizsga. Kérvények a kaposvári m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi április hó 15-ig.

Egy irodakezelési gyakornoki állás a belvári kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés 600 korona. Horvát nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Irodakezelési szakvizsga. Kérvények a belvári kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi április hó 15-ig.

Egy hivatalszolgai állás a sátoraljai helyi m. kir. adóhivatalnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona. Rubailetmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi próbaszolgálat. Kérvények a sátoraljai helyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi április hó 8-ig.

Egy hivatalszolgai állás a nagyvárdi m. kir. fővámhivatalnál, áthelyezés esetén más pénzügyi hatóságnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 200 korona. Rubailetmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nagyvárdi m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi április hó 2-ig.

Egy irnoki állás a nyiregyházi kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a nyiregyházi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi április hó 3-ig.

Egy hivatalszolgai állás a horvát-szlavon-dalmát miniszteriumnál. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Rubailetmény 100 korona. Magyar és horvát nyelv szóban és írásban. Kérvények a horvát-szlavon-dalmát miniszterium segédhivatali igazgatóságához 1907. évi április hó 5-ig.

Egy irnoki állás a kecskeméti kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Három havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a kecskeméti kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi április hó 5-ig.

Egy mázsasesküdti állás marosújvári m. kir. főnyahivatalnál. Fizetés pótlékkal 1000 korona. Lakpénz 160 korona. Mellékletmények. Magyar nyelv szóban és írásban. Lóanyag kezelésben és számvitelben való jártasság. Kérvények a marosújvári m. kir. főbányahivatalhoz 1907. évi március hó 31-ig.

Egy rendőrőrmesteri állás Győr városnál. Kezdő fizetés 1100 korona. Lakpénz 420 kor. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi próbaszolgálat. Kérvények Győr város főkapitányához 1907. évi április 5-ig.

Egy irodatiszti állás a soproni kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Törvényszerű lakpénz. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a soproni m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi május hó 5-ig.

Egy irnoki állás Arad vármegye eleki járásában. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények Arad vármegye főispánjához címmezve. Arad vármegye alispánjához 1907. évi márc. hó 31-ig.